

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 174/2015
10.02.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Миломира Николића, председника већа, Слађане Накић Момировић и Марине Говедарица, чланова већа, у парници тужиоца З.Ш. из К., чији је пуномоћник М.М.П., адвокат из Н., против туженог Ж.С. АД Б., ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2542/14 од 20.08.2014. године, у седници одржаној 10.02.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ предлог тужиоца за одлучивање о ревизији изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2542/14 од 20.08.2014. године као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 бр. 2542/14 од 20.08.2014. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 2557/11 од 03.04.2014. године и обавезује тужени да тужиоцу, на име неисплаћене зараде по основу сменског рада у периоду од 01.05.2008. до 30.11.2008. године, исплати укупно 30.107,00 динара и то:

- за месец мај 2008. године, износ од 5.478,00 динара, са законском затезном каматом почев од 17.06.2008. године, па до коначне исплате;
- за месец јун 2008. године, износ од 5.544,00 динара, са законском затезном каматом почев од 21.07.2008. године, па до коначне исплате;
- за месец јул 2008. године, износ од 6.061,00 динар, са законском затезном каматом почев од 21.07.2008. године, па до коначне исплате;
- за месец август 2008. године, износ од 4.829,00 динара, са законском затезном каматом почев од 15.09.2008. године, па до коначне исплате;
- за месец септембар 2008. године, износ од 352,00 динара, са законском затезном каматом почев од 15.10.2008. године, па до коначне исплате;
- за месец октобар 2008. године, износ од 5.550,00 динара, са законском затезном каматом почев од 19.11.2008. године, па до коначне исплате;
- за месец новембар 2008. године, износ од 2.343,00 динара, са законском затезном каматом почев од 16.12.2008. године, па до коначне исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 144.648,00 динара, у року од 8 дана по пријему пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2557/11 од 03.04.2014. године, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име разлике између исплаћене и припадајуће зараде по основу увећања за рад у сменама, у периоду од 01.05.2008. године до 30.11.2008. године, исплати укупан износ од 30.107,55 динара, са законском затезном каматом од доспелости сваког месечног износа па до коначне исплате (став први изреке). Обавезан је тужилац да туженом на име трошкова поступка исплати износ од 8.700,00 динара (става други изреке).

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 бр.2542/14 од 20.08.2014. године, одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда (став први изреке). Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, применом одредбе члана 395. Закона о парничном поступку, који је у ревизији означен као члан 404. сада важећег Закона о парничном поступку.

Апелациони суд у Београду је решењем Р4 120/14 од 17.12.2014. године предложио Врховном касационом суду одлучивање о ревизији тужиоца, као изузетно дозвољеној.

По оцени Врховног касационог суда, постоји потреба за тумачењем права и уједначавањем судске праксе поводом питања сменског рада и права на увећану зараду по основу сменског рада у споровима запослених против туженог, јер судови различито поступају у предметима са истим чињеничним и правним основом. Стога су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиоца, применом члана 395. ЗПП.

Из наведених разлога, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 399. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 125/94 и 111/09), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца основана због погрешне примене материјалног права.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је запослен код туженог на пословима машиновође, по Уговору о раду од 03.02.2003. године и Анексу бр. 3 тог Уговора од 13.09.2010. године. Уговором и анексом је утврђен коефицијент 55 и просечан месечни фонд часова од 174, са вредношћу једног радног сата од 58,65 динара. Тужиоцу је у спорном периоду исплаћивана увећана зарада по основу непосредног учествовања у железничком саобраћају, минулог рада, ноћног рада, прековременог рада, рада у дане државних и верских празника и рада у турнусу, на основу члана 62. став 3, члана 65. и 66. Појединачног колективног

уговора који се примењује код туженог. У спорном периоду од 01.05.2008. до 30.11.2008. године, тужени није обрачунавао тужиоцу зараду за рад у сменама у складу са чланом 108. став 1. тачка 2. Закона о раду односно са увећањем 26% од основице, који је минималан износ за који се зарада може увећати по наведеном основу, већ је обрачун извршен са увећањем од 4%, у складу са Појединачним колективним уговором. Висина разлике између исплаћене и припадајуће зараде по основу рада у сменама, у периоду на који се односи тужбени захтев, утврђена је вештачењем у укупном износу 30.107,00 динара.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови налазе да се у конкретном случају не ради о сменском (континуираном) раду, већ о прерасподели радног времена, и да се нису стекли услови из члана 108. став 1. тачка 2. Закона о раду за досуђивање разлике од 26% од основице.

Основано се у ревизији тужиоца указује на погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 59. Колективног уговора за ЈП Ж.С. („Сл. гласник РС“, број 84/02...46/11), прописано је да се основна зарада запосленог утврђује као производ вредности радног часа, коефицијента посла и просечног месечног фонда часова од 174 часа. Одредбом члана 62. став 1. тог колективног уговора, за ЈП Ж.С. („Сл. гласник РС“, број 84/02...46/11), одређено је да коефицијент посла садржи сложеност, одговорност, услове рада и стручну спрему за обављање посла. Одредбом члана 65. истог Колективног уговора предвиђени су случајеви када запосленом припада право на увећану зараду. Тачком 4. ове одредбе предвиђено је да за рад у сменама и турнусу запослени има право на увећану зараду у висини 2% основне зараде, а у тачки 5. те одредбе, да за рад у турнусу за запослене који непосредно учествују у вршењу железничког саобраћаја, увећање износи 4% основне зараде.

Према члану 108. став 1. тачка 2. Закона о раду („Сл. гласник РС“, број 24/05, 61/05, 54/09), запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду за рад ноћу и рад у сменама, ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде – најмање 26% од основице.

Одредбама члана 80, 81. и 84. Закона о безбедности у железничком саобраћају („Сл. гласник РС“, број 101/05), регулисано је укупно радно време возног и станичног особља од 40 часова у седмици, са изузецима, укупно трајање смене овог особља од највише 12 часова, са изузецима, као и одмор возног особља у домицилној јединици између две узастопне смене које износи двоструки број часова остварених на раду у току смене, а најмање 12 часова непрекидно. Упутством о организацији и евиденцији радног времена од 13.01.2003. године, предвиђено је да се рад обавља у две или више смена, да је турнус рад у сменама при којем се послови непрекидно обављају током свих 24 сата дневно, да запосленом који ради у турнусу смена траје 12 или 8 сати, да према потреби процеса рада распоред радног времена може да се одреди тако да запослени ради у турнусу са сменама које се непрекидно смењују, с тим да возном особљу које се узастопно смењује смене трају у складу са потребама железничког саобраћаја.

Сменски рад се у директиви ЕУ 2003/88/ЕЦ (која није извор права али може да допринесе тумачењу права) дефинише као таква организација рада према

којој радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним образцем, укључујући и образац ротирања који може бити непрекидан или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран) изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Због тога се турнус у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (*per turnum* по реду, редом). С обзиром да се под турнусом подразумева утврђен ред по којем више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме.

Начин на који је тужени организовао обављање послова железничког саобраћаја може се уподобити овако дефинисаном сменском раду.

Рад тужиоца у турнусу (по сменама) не може се уподобити прерасподели радног времена чак и под условом да се занемари чињеница да тужени није у спорном периоду доносио посебне одлуке о прерасподели радног времена.

Током поступка је утврђено да је тужилац радио у турнусима, по принципу 12-24-48 х. Тужени је исплаћивао тужиоцу проценат увећања зараде од 4%, из чега произлази да је тужени делимично признао сменски рад тужиоцу у свом општем акту, јер је тужиоцу по овом основу исплаћено увећање зараде 4% од основне зараде. Имајући ово у виду, те да је тужилац у спорном периоду обављао рад у у турнусу (по сменама), без обзира на то да ли се користи израз турнус или смена, тужиоцу припада новчана сума од 22% од основне зараде, као разлика до 26%, сагласно члану 108. Закона о раду.

Како тужилац потражује исплату разлике између исплаћене и припадајуће зараде по основу увећања за рад у сменама у периоду од 01.05.2008. године до 30.11.2008. године, Врховни касациони суд налази да му припада тражена разлика, због чега је тужбени захтев усвојен. Висина увећане зараде за рад у сменама је утврђена на основу налаза и мишљења судског вештака из економско-финансијске области као разлика између обрачунатих 26% увећане зараде за сменски рад и исплаћених 4% увећања по истим основу.

На основу члана 407. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Тужилац је успео у спору па има право на трошкове парничног поступка на основу чл. 149. и 150. ЗПП. Висина трошкова је одмерена сагласно важећој адвокатској тарифи и Закону о судским таксама па су тужиоцу признати следећи трошкови у укупном износу од 144.648,00 динара и то: за састав тужбе и поднеска од стране пуномоћника у износу од по 6.000,00 динара, на име заступања на шест одржаних рочишта по 7.500,00 динара, на име жалбе и ревизије у износу од по 12.000,00 динара (колико је тражио), на име уплате трошкова вештачења у износу од 15.000,00 динара и на име таксе на тужбу и првостепену пресуду у износу од по 3.108,00 динара, таксе на жалбу и другостепену одлуку у износу од по 3.108,00 динара и таксе за ревизију у износу од 6.216,00 динара.

На основу члана 161. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа-судија
Миломир Николић,с.р.**